

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ.2539 เป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ในปัจจุบันเป็นไปในอัตราเร่งที่สูงยิ่ง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในและภายนอกเป็นอย่างมากทั้งในส่วนที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ การจะสร้างสรรค์สังคมไทยในอุดมคติที่พึงปรารถนาและเท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบันได้นั้นจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของคนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีสติปัญญา มีความคิด ความสามารถมีคุณธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ เพื่อเป็นพลังที่ดีเลิศและสมบูรณ์แบบในการร่วมพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังนั้นการศึกษานับเป็นกลไกที่สำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและสมรรถภาพของคนได้เป็นอย่างดีแต่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้คนมีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องมี การ “ผ่าตัดหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดการศึกษาเข้าด้วยกัน” กระทรวงศึกษาธิการ (2538, หน้า 2) จึงได้ดำเนินการต่างๆ ภายใต้นโยบาย “ปฏิรูปการศึกษา” โดยกำหนดแนวทางปฏิรูปไว้ 4 ด้าน คือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

จากนโยบายดังกล่าวโดยเฉพาะด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการสอนนั้นได้มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดที่เป็นระบบ และเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าการท่องจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษทางด้านทักษะพื้นฐานทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์

เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดผลเป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำบัญญัติ 10 ประการหรือโรงเรียนในอุดมคติขึ้น เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้โรงเรียนดำเนินการ ซึ่งในบัญญัติข้อหนึ่งในจำนวน 10 ข้อ กำหนดไว้ว่าให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง และห้องปฏิบัติการทางภาษา ตลอดจนมีสนามกีฬาครบครันโดยให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ในปีงบประมาณ 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการปรับปรุงห้องเรียน จัดทำให้เป็นห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Laboratory) และจัดซื้ออุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางภาษา (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 37) โดยมุ่งหวังว่าห้องปฏิบัติการทางภาษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาจะเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติเป็นแหล่งปลูกฝัง ความเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเป็นผู้มีกระบวนการในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ขานรับนโยบายดังกล่าวโดยมีการกำหนดจุดเน้นการพัฒนาปี 2540 ในเอกสารแนวทางการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษา ข้อที่ 4 ว่าการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้น การให้นักเรียนปฏิบัติจริง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติ รวมทั้งการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งได้คาดหวังถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากห้องปฏิบัติการทางภาษา ดังนี้

1. เป็นห้องปฏิบัติการทางภาษาที่สามารถใช้เป็นห้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ เนื่องจากเป็นห้องที่มีสื่อประสมหลายชนิด ได้แก่ เครื่องบันทึกเทป เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และสื่อ ซอฟต์แวร์ต่างๆ

2. สามารถเชื่อมต่อกับอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม เครือข่ายสากล (Internet) เพื่อใช้กับการเรียนการสอนได้

3. สามารถใช้เป็นห้องประชุม อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษาได้

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวัง ตามข้อที่ 1-3 นั้น อาจเป็นไปได้ในโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งอุปกรณ์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความชำนาญ หรือความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา รวมทั้งนักเรียนที่มีความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียน โดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา

การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นวิธีการหนึ่งที่มีหลักการ และองค์ประกอบครบทั้งสามส่วนที่กำหนดไว้ข้างต้น ซึ่งห้องปฏิบัติการทางภาษาตามนโยบาย การปฏิรูปการศึกษานี้จะใช้เป็นแหล่งฝึกทักษะและปฏิบัติงานของผู้เรียน เป็นแหล่งปลูกฝัง ความเป็นผู้รักการเรียนรู้และมีกระบวนการในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างไม่สิ้นสุด ท่ามกลางสังคมของข่าวสาร เช่น ในยุคปัจจุบันโดยที่ผู้สอนจะต้องมุ่งความสนใจไปที่ผู้เรียนว่า จะต้องจัดการศึกษาอย่างไรแล้ว ผู้เรียนจะค้นพบอะไร ผู้เรียนคิดอย่างไร และสามารถนำความรู้ ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไรการเรียนรู้จากห้องปฏิบัติการทางภาษาที่มีอุปกรณ์และเครื่องมือ ที่หลากหลาย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้ง สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานใน การเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เนื้อหาใหม่อยู่ตลอดเวลา แต่การเรียนรู้จากสื่อ เทคโนโลยีโดยปราศจากครูผู้สอนก็ไม่สามารถจัดว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุดได้ เช่นกัน วิธีการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงควรเป็นการประสานความร่วมมือ ระหว่างครูผู้สอน และสื่อเทคโนโลยี โดยครูต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การเลือกใช้ สื่อเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน รวมทั้งต้องคำนึงถึงความแตกต่างในวิธีการเรียนรู้ ของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเกือบ ทุกโรงเรียนต่างได้รับการจัดสรรห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในลักษณะของสื่อประสม (Multimedia) ที่มีทั้งภาพ และเสียงที่มาจากเครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เครื่องบันทึกเทป อีกทั้งในบางโรงเรียนยังสามารถรับสัญญาณจากสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ได้อีกด้วย อันเป็น ส่วนช่วยเสริมให้นักเรียนได้รับข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งในหลายๆ โรงเรียนต่างตระหนักถึง ประโยชน์ของการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แม้ว่าในบาง โรงเรียนอาจพบอุปสรรคในการใช้งานในบางครั้ง

ในอำเภออมก๋อยมีโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 39 โรงเรียน ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ในปีงบประมาณ 2539 จนถึงปีงบประมาณ 2544 ได้มีโรงเรียน ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ค่าปรับปรุงห้องเรียนเป็นห้องปฏิบัติการทางภาษาและครุภัณฑ์ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา จำนวนทั้งสิ้น 25 โรงเรียน ซึ่งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรนั้น แบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ งบประมาณที่ใช้ในโครงการปฏิรูปการศึกษาและงบประมาณของโรงเรียน ขยายโอกาส โรงเรียนที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในโครงการปฏิรูปการศึกษาเพื่อจัดเป็น

ห้องปฏิบัติการทางภาษาและครุภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการทางภาษา มีทั้งหมดจำนวน 18 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อจัดเป็นห้องปฏิบัติการทางภาษาและครุภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นมีจำนวน 5 โรงเรียน ทั้ง 23 โรงเรียนได้รับการจัดสรรห้องปฏิบัติการแบบ 20 ที่ทุกโรงเรียน และได้มีการใช้ในการจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอน แต่ยังไม่มีการติดตามผลการดำเนินงานของห้องปฏิบัติการทางภาษาอย่างจริงจัง

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนทุกโรงเรียนที่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในอำเภออมก๋อย ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิผลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ประโยชน์ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 23 คน ครูผู้รับผิดชอบห้องปฏิบัติการทางภาษา จำนวน 23 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในอำเภออมก๋อย จำนวน 46 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้คือ การดำเนินการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในด้านการวางแผนการใช้ การดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทางภาษา ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

นิยามศัพท์เฉพาะ

ห้องปฏิบัติการทางภาษา หมายถึง ห้องที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำเสนอด้วยภาพและเสียงในระบบสื่อประสม (Multimedia) หรือเป็นแหล่งความรู้ที่ให้บริการได้ทั้งภาพและเสียงด้วยระบบสื่อประสม สามารถให้บริการเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มได้ โดยมีวัตถุประสงค์ประจำห้องตามรายละเอียด และคุณลักษณะเฉพาะที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด เป็นห้องที่ได้รับการจัดสรรในโครงการปฏิรูปการศึกษาและในโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

สภาพการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา หมายถึง การวางแผนการใช้ การดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทางภาษา ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ครูผู้รับผิดชอบห้องปฏิบัติการทางภาษา หมายถึง ครูผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบห้องปฏิบัติการทางภาษา

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา จำนวน 23 คน ในอำเภออมก๋อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้ทราบข้อมูลถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอนและนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาของโรงเรียนในอำเภออมก๋อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved